

NATURLIGAVIS

INFORMASJONSMAGASIN FRA RIR

NUMMER 1 2021

 HVORFOR KILDESORTERE?
 LES MER PÅ SIDE 3

LES MER OM

FOKUS: MATAV FALL

Husk å ta av emballasjen på maten før du kaster det i matavfallet. Da kan vi både utnytte matavfallet best mulig, og sende emballasjen til gjenvinning.

LES MER

SIDE 3

BARNEHAGE PÅ BESØK

Allerede i barnehagealder begynner man å lære om kildesortering. Barna fra Lillekollen barnehage fikk se hvordan kildesorteringen foregår og hvor den ender opp til slutt.

LES MER

SIDE 4

ASBESTHOLDIG MATERIALE

Lever asbestholdig materiale inntil 1000 kilo helt kostnadsfritt. Asbestholdig materiale er svært helseskadelig og må være godt emballert før ankomst til avfallsanlegget til RIR.

Les mer på side 2

INNSAMLINGSAKSJON – FARLIG AVFALL

Etter påske kommer vi til å gjennomføre en ny innsamlingsaksjon for farlig avfall og grovavfall. Det blir også anledning til å bestille hjemmehenting mot betaling. Kjørerute vil bli sendt ut i et eget skriv og på www.rir.no.

SAMARBEID VIL GI RESULTATER

RIR gjør for tiden store investeringer i maskiner og teknologi for å sortere avfall i enda større grad enn tidligere.

EU har satt krav om at Norge innen 2035 skal materialgjenvinne 65 % av alt avfall. I dag er RIR på ca. 47 %. Å materialgjenvinne vil si at avfallet omdannes til et nytt produkt, for eksempel at man lager nye plastflasker av plastavfall. Det kan også være ombruk ved at brukte møbler overtas av ny eier, eller ved å lage biogass av matavfallet. Vi må jobbe sammen for å nå målkravene.

For å oppnå mest mulig gjenvinning, så må husholdningene, næringsdrivende og renovasjonsselskapene samarbeide. Det må kildesorteres, slik at avfallet er enklest mulig å håndtere når det ankommer av-

fallsanlegget. Avfallsselskapet på sin side må videreforedle avfallet til nye avfallskategorier. Det er i forbindelse med denne prosessen at RIR nå gjør store investeringer. Vi har anskaffet et sorteringsanlegg som vil skille restavfallet i sju avfallstyper. Det vil øke gjenvinningsgraden ytterligere.

Sorteringsanlegget vil transportere restavfallet på ulike bånd etter at dette først blir kvernet. Det vil bli sortert ut metaller, stein, sement og tre ulike plasttyper, blant annet folie og hardplast. Denne prosessen vil være ømfintlig for matavfall innblandet i restavfallet. Undersøkelser viser at restavfallet består av ca. 20 % mat-/bioavfall som ikke er sortert ut. Matavfallet vil forurense restavfallet og gjøre det vanskeligere for maskinen å sortere. Bioavfallet vil grise til maskineriet, slik at RIR må bruke betydelige ressurser

på renhold og vedlikehold. Mat i restavfallet vil skape hygieneproblemer for de som skal arbeide i hallen hvor maskineriet står.

Derfor har vi en sterk oppfordring til alle abonnenter og kunder av RIR om at hver enkelt må kjenne på ansvaret, og ikke blande mat i restavfallet. Vi må bli enda flinkere til å kildesortere. Når mat må kastes, ta den ekstra jobben med å tømme innholdet i matavfallet i stedet for å kaste hele boksen eller pakken i restavfallet. Slik jobber vi sammen for å nå felles mål.

Frode Erlandsen
daglig leder

INNLEVERING AV ASBESTHOLDIG MATERIALE

GRATIS
LEVERING
INNTIL
1000 KG

▲ **Håndtering av asbest:** Asbeststøv er svært helseskadelig og regnes som farlig avfall. Det er derfor viktig at produkter som inneholder asbest blir pakket riktig og levert på en forsvarlig måte.

Asbestholdig materiale skal ikke blandes med annet avfall. Dette skal sorteres som farlig avfall og leveres til RIR. Vi ser dessverre en økende tendens til feil ved innlevering, og ønsker derfor å informere om riktig prosedyre.

Alt asbestholdig materiale skal være godt emballert ved ankomst til avfallsanlegget. Asbest (eller eternitt) er ikke miljøfarlig ved lagring, men kan være helsefarlig ved håndtering. Asbest skal derfor deponeres på deponi med som er godkjent for dette.

Er du usikker på om materialet inneholder asbest?

Informasjon om at materialet inneholder asbest står i bygge- og materialbeskrivelser. Produktnavn som for eksempel eternitt,

asbestolux og permit, forteller at platene kan inneholde asbest.

Vil unngå spredning av asbeststøv

Asbeststøvet er svært kreftfremkallende, og riving bør derfor utføres av fagpersoner. Ved levering av asbest og asbestholdig materiale skal det emballeres slik at spredning av asbeststøv forhindres. Vi selger big-bag godkjent for asbestholdig materiale.

Lagring av farlig avfall

Asbestavfall og avfall med asbestholdig materiale oppbevares i en lukket og låsbar beholder inntil det kan sluttbehandles. Asbesten pakkes i 2-lags tykk plast og teipes på stedet, slik at innpakningen blir tett og egnet for transport. Detaljerte retningslinjer finner du på våre nettsider: www.rir.no

Ved leveranser fra næringsdrivende gjelder følgende krav:

- Asbestavfallet skal deklarerer i avfallsdeklarering.no før henting eller levering.
- Asbestavfallet skal være stablet på pall eller i godkjent sekk.
- Om det ikke benyttes godkjent sekk skal stabelen være pakket inn på minimum følgende måte:
2 plastsekker à 160 mikrometer (0,16 mm), eller dobbel innvendig papirsekk og yttersekk av 160 mikrometer plast. Plasten skal være rundt hele stabelen - også under.
- Alle skjøter og kanter skal være teipet med sterk teip.
- Emballasjen skal være merket med følgende tekst: «**Inneholder asbest. Innånding av støv fra dette materialet kan forårsake kreft. Bruk egnet verneutstyr.**»
- Makshøyde på pallen: 1 meter.

INFO

AVFALLSHENTING I PÅSKA

I forbindelse med fridagene i påska vil vi hente avfall på andre dager enn vanlig. I påskeuka kan vi komme opp til to dager tidligere enn vanlig, og vi kjører også på lørdag før påskeuka. Etter påske blir alle hentedager forskjøvet en dag nærmere sommeren. Pass på å sjekke hentekalenderen før påskeuka, enten i appen Min renovasjon eller på nettsiden www.rir.no

INFO

BRUK GJENNOMSIKTIGE SEKKER

Skal du levere avfall i sekk må disse være gjennomsiktede. Bruker du andre typer sekker må de åpnes og eventuelt sorteres på stasjonen. Dette kravet har vi for at våre ansatte skal kunne kontrollere hva slags avfall som havner i de ulike containerne, særlig med tanke på å fange opp brannfarlige gjenstander og annet farlig avfall. Gjennomsiktede sekker får du kjøpt på de fleste dagligvarebutikker, Biltema, Clas Ohlson og andre steder som normalt selger avfallssekker

INFO

UNNGÅ PLAST I PAPIRDUNKEN

Pleier du å bære ut de gamle avisene i en plastpose? Fortsett gjerne med det, men pass på at du ikke legger hele posen i papirdunken. Tøm avisene i dunken, så kan du enten bruke posen om igjen eller sende den sammen med annen plastemballasje til gjenvinning.

NATURLIGAVIS

TELEFON SENTRALBORD

71 21 34 50

www.rir.no

UTGITT AV

Romsdalshalvøya
Interkommunale
Renovasjonsselskap IKS

Ettertrykk tillatt ved kildehenvisning

REDAKSJON

Ansvarlig redaktør: Frode Erlandsen

Redaksjonskomité: Frode Erlandsen,
Arne Buseth og Lillian Maria Langset

Tekst og foto: EKH Grafisk og RIR

Design og trykk: EKH Grafisk

KONTAKT

Adresse: Årøsetervegen 56, 6422 Molde

Tlf: 71 21 34 50

e-post: rir@rir.no

facebook: [fb.me/rir.no](https://www.facebook.com/rir.no)

▲ Riktig sortering av matavfall: Ved å sortere matfallet i egen dunk er dette med på å skape mer fornybar energi.

FOKUS: MATAVFALL

Matavfallet består hovedsakelig av uspiselige rester, potetskrell, bananskall, fordervet mat osv. Men også av matrester som kunne vært spist og varer som fortsatt er spiselig, selv om de er utgått på dato.

For RIR er det viktig å bidra til at mindre spiselig mat blir kastet. Ved å fokusere på mengden matavfall, blir vi mer bevisst på hvor mye vi kaster. Det kan gjøre oss mer oppmerksom på at vi bør kjøpe og forbruke mindre mat. Gjør vi det, vil også mindre mengder spiselig mat havne i avfallet.

I 2017 ble det gjennomført en plukkkanalyse av rest- og matavfall. Det innebærer at man gjennomgår innholdet for å se hva som blir kastet.

–Det avdekket at 20 % av restavfallet bestod av matavfall. Mat som er innpakket i emballasje skal ikke kastes i restavfallet. Selve maten skal i matavfallsdunken og emballasjen skal enten i glass- og metalldunken eller plastavfallet.

Vi ser at mye av maten som kastes i restavfallet er innpakket, ofte i originalemballasje. Vårt inntrykk er at maten i restavfallet stammer fra rydding av skap, man kvitter seg med mat som er utgått på dato, sier informasjonsrådgiveren i RIR, Arne Buseth.

Andelen matavfall som blir kildesortert, altså kastet i riktig dunk, er 79,6%. Det er meget høyt i nasjonal skala.

– Av dette avfallet er 55,5% matsvinn. Over halvparten av maten som blir kastet kunne altså vært spist opp. Her må vi som innbyggere bli flinkere. Det finnes en rekke bøker og nettsider som gir nyttige tips om hvordan man kan nyttiggjøre restemat, legger han til.

▲ Skill maten fra emballasjen: Før emballasjen kastes i riktig dunk, er det viktig å tømme beholderen for matrester.

En positiv utvikling i kildesorteringen for innbyggerne i RIR-området.

– I 2019 hadde vi 52,4 kilo kildesortert matavfall per innbygger, altså det som havner i matavfallsdunken. Dette er en positiv utvikling, men vi ser gjerne at enda flere tar

ansvar og sorterer matavfall fra restavfallet, påpeker han. RIR begynner i løpet av året maskinell sortering av restavfallet. Hvis det er mat i dette avfallet vil det medføre et betydelig problem både for maskineriet og rent hygienisk.

2697 tonn matavfall blir til fornybar energi – Tallene for 2020 er ikke klare ennå, men i 2019 leverte vi 2697 tonn matavfall fra husholdning til biogassproduksjon.

Matavfallet vi får inn blir brukt til produksjon av biogass, som igjen brukes som drivstoff til kjøretøy.

– Å erstatte oljebaserte drivstoff med biogass fra matavfall gir lavere klimautslipp. I tillegg får vi et biprodukt som kalles biorest, som benyttes som gjødsel i landbruket. Denne ressursen er viktig for å ta vare på fosfor, kalium, nitrogen og andre næringsstoffer som ellers ville forsvunnet ut med bunnasken i et forbrenningsanlegg, forteller han.

Siste utvei

– Restavfallet skal egentlig være siste utvei for avfall som ikke kan gjenvinnes. Det aller meste skal andre steder enn i restavfallet, avslutter Arne.

▲ Sorteringssystem: Et godt sorteringssystem er med på å forenkle jobben med kildesortering.

HVORFOR KILDESORTERE?

Vi sorterer mange ulike typer avfall. Mesteparten av avfallet vi kaster i dag har verdier i seg som kan brukes på nytt. En del av avfallet kan resirkuleres til nye produkter, mens noe av det er skadelig hvis det kommer på avveie. Derfor er innsamling og kildesortering så viktig.

Ved å kildesortere unngår vi at skadelige stoffer og miljøgifter blandes inn i avfall som lett kan gjenvinnes og bli til nye produkter. Derfor er kildesortering både riktig og viktig.

Gjør du det riktig og har det noe nytte for seg? Vi tar en nærmere kikk på kildesortering.

Kildesortering bidrar til å utsortere farlige stoffer fra avfallet. På den måten vil ikke farlige stoffer havne på avveie. I et større perspektiv kan vi si at dette er en investering i naturen og kloden vi lever på. En investering som koster lite, men som vi får så mye igjen for.

Hva skjer med søpla etter at den er kildesortert?

Nesten 50 % av vårt avfall går til materialgjenvinning, resten blir brent eller lagt på deponi. Matavfall blir til biogass og biogjødsel, resirkulert glass blir til nye glassprodukter og metall fra metallemballasje smeltes om og blir til nye metallprodukter. Alle gjenvinningsprodukter bør brukes så mange ganger som mulig. Når et produkt ikke kan gjenvinnes flere ganger blir sluttproduktet brukt til å produsere varme og strøm. Da brennes avfallet, og det kan bare utføres én gang.

Hva blir avfallet gjenfunnet til?

Har du tenkt på hva kaffetrakteren din er laget av? Eller om ostepøvelen din kanskje har hatt et tidligere liv som en del av et kjøleskap? Sjøppel og avfall blir ofte forbundet med noe negativt. Men tenk heller på de forskjellige mulighetene og verdiene gjenvinningsprodukter gir oss. Ved god og riktig kildesortering påvirkes både miljøet og økonomien vår på en positiv måte.

Det lønner seg å sortere godt

Har du tenkt over at det kan være godt for lommeboka å sortere grundig? Dersom du har mye restavfall er det mulig å betale for en større dunk. Da kan det ofte lønne seg å gjøre seg ekstra flid med sorteringen. Kanskje havner det avfall i restavfallsdunken som heller burde vært levert i en av dunkene som er gratis å oppgradere? Større dunk til glass- og metallemballasje og flere sekker til plastemballasje kan du få uten økning

i prisen. Så om du for eksempel har behov for å kaste mat som har gått ut på dato, så kan det være godt anvendt tid å bruke de to minuttene det tar å skille matavfall og emballasje slik at det havner på riktig sted.

Kanskje den minste restavfallsdunken kan klare seg likevel?

HENTEVARSEL PÅ TELEFON

HENTEKALENDER

Det er slutt på å sende ut hentekalendere i posten til alle innbyggere. Du finner henteinformasjon i appen [Min renovasjon](#) eller på nettsida vår, rir.no/hentekalender

Fra nettsida kan du skrive ut årsoversikt over hentedager som før. Skulle du likevel ha behov for å få tilsendt kalender i papirformat kan du varsle oss på epost rir@rir.no eller telefon 71 21 34 50.

HVEM VANT?

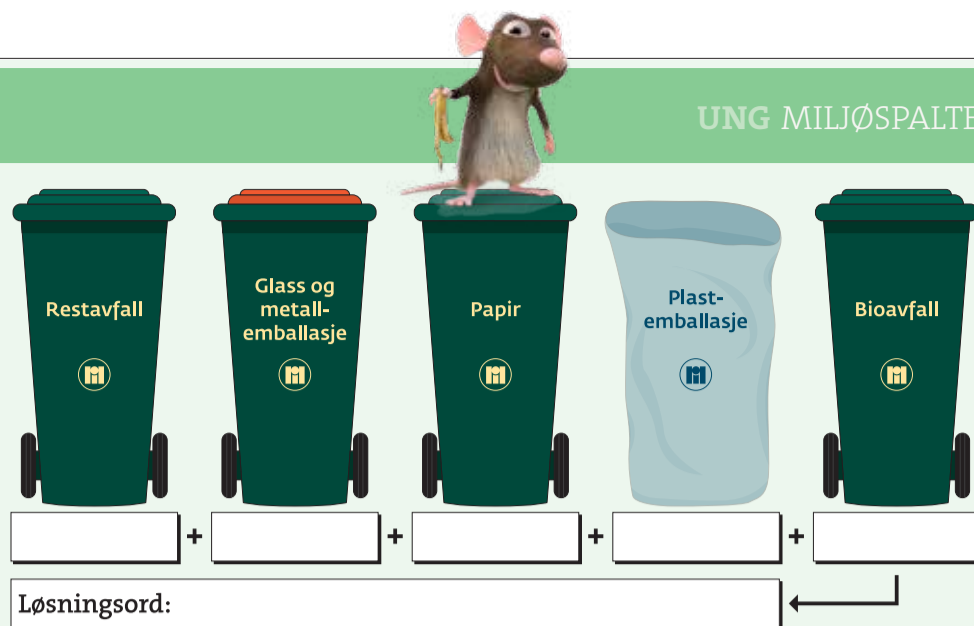
I forrige utgave var det Teodor Sjøholt Fostervoll, 7 år fra Elnesvågen, som vant sorteringskonkurransen.

VI GRATULERER!

HJELP OSS Å SORTERE AVFALLET

1. Plasser avfallet i riktig i søppelkasse.
2. Bokstavene i søppelkasse 1 er de første bokstavene i løsningsordet, søppelkasse 2 har de neste bokstavene osv.
3. Sett bokstavene i hver dunk i riktig rekkefølge. Sammen danner de løsningsordet vi er på jakt etter
4. Send løsningene til rir@rir.no sammen med navn, adresse og alder og bli med i trekningen av flotte premier.

Lillekollen barnehage var på omvisning på RIR

Det var en spent og nysgjerrig liten gruppe fra Lillekollen barnehage som kom på omvisning på RIR i starten av februar i år.

RIR ønsker å bidra til at skoler og barnehager får lære mer om avfallshåndtering.
– Vi ønsker å dele vår kunnskap slik at enda flere blir informert om hvordan kildesortering og gjenvinning fungerer, sier daglig leder Frode Erlandsen.

På omvisningen fikk de blant annet se at det ble kvernet flis, og at store pakker med papp blir presset sammen til store baller.
– Dette er store maskiner som bråker, og det er ofte de som er mest fengende for barn, forteller informasjonsrådgiver Arne Buseth.

Hvorfor valgte dere å besøke RIR?
– Vi har over en periode jobbet med bærekraftig utvikling og søppel. Barna har for eksempel laget kildesorteringsbeholdere i barnehagen, gått mange turer for å plukke søppel og generelt blitt mer bevisst på dette med søppelhåndtering. Vi valgte derfor å besøke RIR for at barna skulle få se hva som skjedde med søppelet når det kom inn til gjenvinningsstasjonen, og hvordan de

jobber der, forteller barnehagemedarbeider Tuva Solheim Holsbø.

Hva får barna ut av et slikt besøk?

– Barna blir mer bevisst på hvordan søppelet blir håndtert etter de kaster det i søppeldunker. De får undre seg rundt det med kildesortering og søppel generelt. Vi ville også at barna skulle få se hvordan dette skjedde i praksis, noe vi har fått gode tilbakemeldinger på. Dette er også et tema som barna skal bli introdusert for, forteller hun.

Hva var det artigste med å besøke RIR?

«Det var artig å se på alt søppelet»
«Vi fikk se på masse batterier, tenk alt det forskjellige som kommer inn på RIR»
«Se på alle maskinene, det var gøy»
«Jeg lærte at visst man har lyst til å kaste noe, så kan man heller tenke at man kan lage det til noe nytt»
«Det var gøy og litt rart å se igjen ting vi har kastet i søppelet hjemme på RIR»
Uttalelser fra førskolegruppen på Lillekollen Barnehage.

Tar sikkerheten på alvor

– Sikkerhetstiltak er viktig når man er på besøk hos oss. Her kjøres det mange sto-

re maskiner, og det er derfor obligatorisk å bruke gul refleksvest inne på anlegget, forteller Frode.

Avsluttet omvisningen med varm kakao

Omvisningen denne kalde dagen ble avsluttet etter å ha fått servert varm kakao i kantinen på RIR.

Omvisning på gjenvinningsstasjonen

Dersom du ønsker å ta med skoleelever eller barnehagebarn på omvisning, ønsker vi å høre fra deg, avslutter Arne Buseth.

▼ På trygg avstand: Sikkerhet er viktig hos RIR.

vipps

VIPPS

Det er nå mulig å betale med VIPPS ved alle RIRs gjenvinningsstasjoner.

Årødalen, Molde	#508452
Varhol, Fræna	#509086
Rothaugen, Aukra	#509087
Eide, Eide	#509088
Batnfjorden, Gjemnes	#509089
Midsund, Midsund	#509090
Bersåshaugen, Nesset	#509091
J.O. Moen Miljø, Rauma	#124581

SPØR ARNE

Spørsmål: Kan jeg kaste spraybokser i metall sammen med glass- og metallemballasje?

Svar: Enkelte spraybokser inneholder ikke helse- og miljøskadelige stoffer, for eksempel krem på boks, og kan leveres som metallemballasje. Er det faremerker på sprayboksen, eller om du er usikker på sorteringen, leveres sprayboksen som farlig avfall. Så slipper du som forbruker å gjøre denne vurderingen. Det er viktig at farlig avfall håndteres riktig, hvis ikke kan helse- og miljøskadelige stoffer lekke ut i naturen og skade natur, dyr og mennesker.

Lurer du på noe? Lurer du på noe som gjelder kildesortering og som du tror andre kan ha interesse for? Spør Arne Buseth hos RIR. Send epost til: rir@rir.no